

УДК 336.13(477)

Лисенко С.М.*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту Індустріального інституту
Донецького національного технічного університету***Поліщук Н.О.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Індустріального інституту
Донецького національного технічного університету*

РОЗУМНЕ ЗРОСТАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

У статті охарактеризовано підходи до сучасного розуміння європейської концепції розумного, стійкого і всеохоплюючого зростання. Проаналізовано стан фінансової децентралізації та її результати для соціально-економічного розвитку міста Покровська Донецької області. На основі економіко-математичного моделювання оцінено потенціал зростання доходу на місцевому рівні.

Ключові слова: розумне, стійке, всеохоплююче зростання, доходи і видатки місцевого бюджету, трансферти, фінансова децентралізація.

Лысенко С.Н., Полищук Н.А. РАЗУМНЫЙ РОСТ НА МЕСТНОМ УРОВНЕ КАК РЕЗУЛЬТАТ ФИНАНСОВОЙ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ

В статье охарактеризованы подходы к современному пониманию европейской концепции разумного, устойчивого и всеохватывающего роста. Проанализировано состояние финансовой децентрализации и ее результаты для социально-экономического развития города Покровска Донецкой области. На основе экономико-математического моделирования оценен потенциал роста дохода на местном уровне.

Ключевые слова: разумный, устойчивый, всеохватывающий рост, доходы и расходы местного бюджета, трансферты, финансовая децентрализация.

Lysenko S.M., Polishchuk N.O. SMART GROWTH AT LOCAL LEVEL AS A FINANCIAL DECENTRALIZATION RESULT

The article describes approaches to the modern understanding of the European concept of smart, sustainable and inclusive growth. The article analyzes the state of financial decentralization and its impact on socio-economic development of Pokrovsk (Donetsk region). Local income growth potential was estimated based on economic-mathematical modeling.

Keywords: smart, sustainable and inclusive growth, revenues and expenditures of the local budget, transfers, financial decentralization.

Постановка проблеми. Україна підтвердила цивілізаційний вектор 2013 р., заплативши за свій вибір високу ціну, і продовжує його відстоювати на сході країни у збройній боротьбі. Нашою метою є запровадження європейських стандартів життя та гідне місце України у світі, як задекларовано в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», яку було схвалено Указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [1].

Наша Батьківщина сьогодні переживає вирішальний етап своєї історії, який пов'язаний з економічними та соціальними кризовими явищами, хоча головним питанням є існування України як суверенної держави. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» містить вагомий комплекс програм і реформ, що стосуються вектору безпеки. Але економічний і соціальний розвиток країни згідно з вибраним цивілізаційним напрямом руху ми маємо звиряти з європейськими документами. Слід зауважити, що Стратегію «Європа-2020» [2], про яку піде мова, було прийнято Європейською Радою навесні 2010 р. Цей період вирізняється тим, що Європа пережила глобальний вплив фінансової та економічної кризи і шукала узгодженої відповіді на ці виклики на політичному рівні. Напрацювання Європейського Союзу на шляху забезпечення сталого майбутнього є корисними для України, вони дають змогу координувати свої дії відповідно до європейського бачення поступального розвитку з урахуванням нашої національної специфіки.

Одним із найважливіших стратегічних кроків в Україні стала реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Після прийняття

ключових законодавчих актів, що визначають систему органів публічної влади, їх повноваження, порядок формування та ресурсну основу діяльності, розвиток місцевого самоврядування істотно загальмувався на рівні міст обласного значення, оскільки значна частка територіальних громад була надмірно подрібненою і мала слабку фінансову базу, що не давало їм можливості ефективно виконувати свої функції, тому фінансова децентралізація на основі принципу субсидіарності стала одним з основних елементів цієї реформи і запорукою економічного і соціального розвитку на місцевому рівні. Разом із тим саме поняття «зростання» в контексті децентралізації сприймається як можливість за рахунок міжбюджетних трансфертів відновити об'єкти місцевої інфраструктури, надавати суспільні послуги. Але мало хто сьогодні говорить про потенціал зростання доходів місцевих мешканців, збільшення рівня зайнятості, поповнення бюджету, підґрунтям для чого можуть стати видатки бюджетів розвитку та інші інвестиційні витрати територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міждисциплінарний характер зазначеної проблеми зумовлює широке коло наукових розробок у цій царині. Тематиці економічного зростання на державному та місцевому рівнях приділено увагу в багатьох дослідженнях останнього часу. Так, визначено комплекс механізмів стимулювання регіонального та місцевого розвитку, вплив фінансових й інвестиційних важелів на динаміку економічного зростання на місцевому та регіональному рівнях [3].

Досліджено соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів у контексті реального поступу, висвітлено проблеми створення каскадних форм організації виробничо-господарської взаємодії регіональних соціально-економічних систем [4].

Визначено політичну платформу сталого розвитку суспільства, окреслено особливості розвитку регіональних систем за умов глобальних протиріч, з'ясовано пріоритети сталого територіального розвитку та цільові орієнтири регіонального управління для їх успішної реалізації [5].

Проблематика децентралізації у багатьох її аспектах також є актуальною для науковців. Зокрема, здійснено моделювання та прогнозування розвитку соціально-економічної системи з урахуванням механізму розподілу коштів державного бюджету [6]. Обґрунтування імперативів фіскальної децентралізації України з огляду на детермінанти її сучасного політико-економічного розвитку надано в [7]. Питання взаємозв'язку децентралізації та регіонального економічного розвитку досліджено у [8], де, зокрема, визначено взаємозв'язок між рівнем фіскальної децентралізації та темпами економічного зростання, доведено визначальну роль бюджетної децентралізації, яка стимулює участь регіонів у власному розвитку, сприяє підвищенню рівня життя населення. Додаткові результати досліджень у цьому напрямі, в яких на основі інструментарію економіко-математичного моделювання доведено наявність зв'язку між зростанням бюджетних видатків і досягненням економічного розвитку, висвітлено у [9].

У [10] проаналізовано ступінь впливу окремих видів фінансових ресурсів домогосподарств в Україні на етапах їх формування і використання на забезпечення економічного зростання з урахуванням можливості реалізації основних умов гнучкого розвитку.

Нині відчувається брак досліджень зростання на основі європейської концепції розумного, ста-

лого та всеохоплюючого зростання. Авторам відомо тільки дві роботи, в яких знайшли теоретико-методологічне обґрунтування необхідності розумного розвитку національної економіки України, забезпечення її конкурентоспроможності, сталого всеохоплюючого зростання, роль регіональних і наукових систем у забезпеченні реалізації моделі «пентаспіралі» [11], а також теоретико-методологічні засади ідентифікації й оцінювання якісних параметрів модернізації національної економіки з урахуванням європейської стратегічної моделі економічного розвитку [12].

Таким чином, подальшого наукового обґрунтування та аналізу потребують питання впливу раціонального використання видатків місцевих бюджетів у процесі фінансової децентралізації на можливість регіонального зростання, яке тлумачиться у світлі концепції розумного зростання.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі обґрунтування концептуальних засад європейської стратегії розумного, сталого та всеохоплюючого зростання з урахуванням стратегії сталого розвитку України та стратегії розвитку Донецької області до 2020 р. проаналізувати стан фінансової децентралізації та її результати для соціально-економічного розвитку міста Покровська Донецької області, а також на базі економіко-математичного моделювання оцінити потенціал економічного зростання на місцевому рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку Україна стикається з багатьма викликами і загрозами, подолати які можна, лише змінивши парадигму сприйняття мети та інструментів економічного зростання. Аналіз основних положень Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» [1] та Стратегії розвитку Донецької області до 2020 р. [13] показав, що сьогодні місцевий і державний розвиток ще не цілком сприймається як розумний, сталий та всеохоплюючий. Тим не менше, як випливає з табл. 1, більшість цілей трьох стратегій перетинається.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика Стратегій розвитку-2020

Європа-2020	Україна-2020	Донецьчина-2020
Пріоритети: - <i>розумне зростання:</i> зростання економіки, що ґрунтується на знаннях та інноваціях; - <i>стале зростання:</i> сприяння більш ефективному використанню ресурсів, розвитку більш екологічної та конкурентоспроможної економіки; - <i>всеохоплююче зростання:</i> стимулювання економіки з високим рівнем зайнятості, що сприятиме соціальній та територіальній згуртованості	Вектори: - <i>вектор розвитку</i> – це забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя; - <i>вектор безпеки</i> – це забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності; - <i>вектор відповідальності</i> – територіальні громади самостійно вирішуватимуть питання місцевого значення, свого добробуту і нестимуть відповідальність за розвиток усієї країни; - <i>вектор гордості</i> – це забезпечення взаємної поваги та толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт	Стратегічне бачення: <i>Донецька область</i> – мирна та невід'ємна складова частина України з розвиненим громадянським суспільством на принципах взаєморозуміння та поваги до різних думок; регіон, який прагне розбудувати сприятливе середовище для розвитку підприємницької діяльності, диверсифікованої, відкритої та конкурентоспроможної економіки на основі інноваційних освітніх послуг та європейських цінностей і стандартів; регіон, у якому об'єднані спроможні громади надають якісні послуги усім мешканцям
Провідні ініціативи: 1. «Інноваційний Союз» 2. «Молодь у русі» 3. «Програма у сфері цифрових технологій для Європи» 4. «Європа з ефективним використанням ресурсів» 5. «Промислова політика в епоху глобалізації» 6. «Програма для нових умів та робочих місць» 7. «Європейська платформа проти бідності»	9 першочергових реформ: 1. Оновлення влади та антикорупційна реформа 2. Судова реформа 3. Реформа правоохоронної системи 4. Реформа системи національної безпеки та оборони 5. Децентралізація та реформа державного управління 6. Дeregуляція та розвиток підприємництва 7. Податкова реформа 8. Реформа системи охорони здоров'я 9. Реформа системи освіти 2 першочергових програми: 1. Програма енергонезалежності 2. Програма популяризації України у світі	Стратегічні цілі: 1. «Підвищення спроможності місцевого самоврядування» 2. «Людський розвиток, надання якісних соціальних послуг та вирішення питань ВПО» 3. «Економічний розвиток та підвищення зайнятості населення» 4. «Розбудова безпечного суспільства»

Джерело: складено за [1-3]

Очевидно, що для України загалом, і для Донецької особливо, серед пріоритетних стратегічних векторів є вектори безпеки і розвитку. Забезпечення руху у цих напрямках лежить у площині децентралізації, метою якої має стати економічне і соціальне зростання в територіальних громадах. А. Ткачук [14] вважає, що розумне зростання має стати новим трендом планування місцевого розвитку, базуючись на таких положеннях:

1. *Розумна освіта*, що передбачає значне поліпшення якості навчання, щоб діти у школах отримали знання, навички та вміння, які забезпечать їм можливість для адаптації у світі, що динамічно змінюється та стає дедалі більш конкурентним.

2. *Розумна місцева економіка* передбачає для громади свою розумну спеціалізацію в регіональній економіці, яка має базуватися на власних конкурентних перевагах і передусім власних ресурсах.

3. *Розумна організація життєвого простору*, що передбачає доступ до основних благ та послуг, які

є публічними, у максимально зручний спосіб. Формування центру міст, селищ та сіл має бути розумним та комфортним для людини. Землі, які знаходяться у межах громади, мають використовуватися максимально ефективно і бути збереженими для майбутніх поколінь.

4. *Розумне використання ресурсів та охорона довкілля* передбачає, що зростання у громадах має забезпечуватися максимально ощадливим використанням невідновлюваних ресурсів. Збереження довкілля забезпечується не наявністю полігонів для захоронення відходів, а їх мінімізацією.

5. *Розумні люди*, що передбачає місцеву ідентичність, яка має базуватися на здоровому способі життя, освіті впродовж життя, основних загальнолюдських цінностях та місцевих традиціях і бути складником розумної спеціалізації громади.

Ці положення мають знайти своє відображення у процесі стратегічного планування розвитку тери-

торіальних громад. Фінансовою базою для такого розвитку і потенціалом для розумного зростання є власні ресурси місцевих бюджетів, а також кошти, що передаються з державного бюджету як субвенції.

Аналіз видатків бюджету міста Покровська Донецької області здійснено за інформацією, що міститься в рішеннях міської ради від 15.01.2015 № 6/43-3; від 20.11.2015 № 6/53-2; від 02.12.2016 № 7/25-1; від 22.08.2017 № 7/39-2. Як видно з табл. 2, доходи бюджету м. Покровська протягом 2014-2017 рр. збільшилися в абсолютному вимірюванні на 441,3 млн. грн., видатки – на 482,6 млн. грн. Зросла частка власних податкових і неподаткових надходжень з 41,1% до 50,6%.

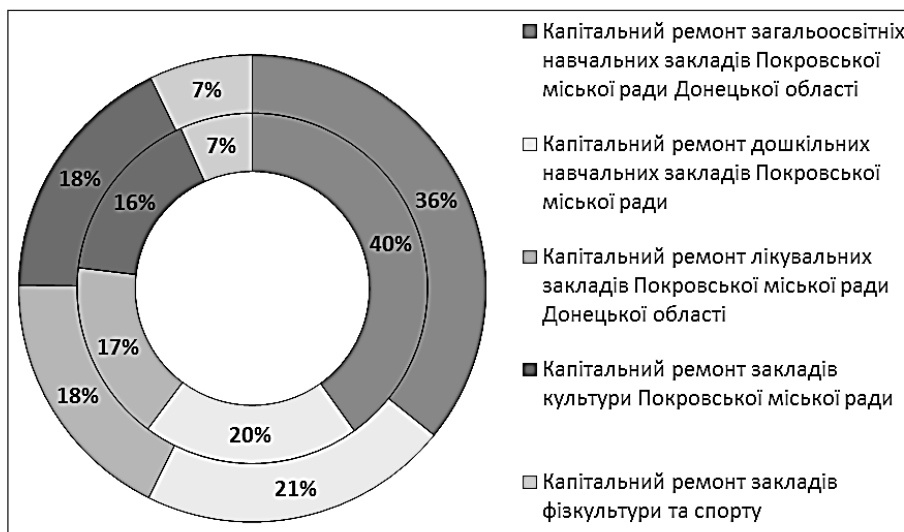

Рис. 1. Склад видатків бюджету м. Покровська Донецької області за рахунок використання коштів субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій (внутрішнє коло – загальний фонд; зовнішнє коло – спецфонд)

Таблиця 2

Динаміка доходів і видатків бюджету м. Покровська Донецької області в розрізі бюджету розвитку

Найменування показника	2014		2015		2016		2017	
	грн.	%	грн.	%	грн.	%	грн.	%
Доходи міського бюджету, в т. ч.	309 692 083	100,0	414 344 128	100,0	629 076 862	100,0	750 955 617	100,0
власні доходи, з них:	127 326 080	41,1	165 775 203	40,0	321 494 750	51,1	379 969 147	50,6
бюджет розвитку (із власних доходів)	11 775 900	3,8	0	0,0	0	0,0	10 000	0,001
офіційні трансферти, з них:	182 366 003	58,9	248 568 925	60,0	307 582 112	48,9	370 986 470	49,4
субвенцій із державного бюджету місцевим бюджетам, із них:	121 037 403	39,1	242 628 400	58,6	303 751 262	48,3	357 490 800	47,6
субвенція з державного бюджету на соціально-економічний розвиток окремих територій	0	0,0	1 000 000	0,2	32 628 500	5,2	15 000 000	2,0
бюджет розвитку (з трансфертів)	50 000	0,0	0	0,0	649 000	0,1	10 000 000	1,3
Ін. субвенції з обласного бюджету	766 000	0,2	149 225	0,0	890 450	0,1	2 529 600	0,3
Субвенцій інших міст і районів	10 097 300	3,3	5 017 400	1,2	1 828 400	0,3	6 983 070	0,9
Дотації з державного бюджету (стабілізаційна дотація)	50 465 300	16,3	773 900	0,2	1 112 000	0,2	0	0,0
Видатки міського бюджету, в т. ч.	318 163 454	100,0	423 584 089	100,0	700 257 535	100,0	800 790 573	100,0
загальний фонд	254 098 193	79,9	385 398 819	91,0	500 467 619	71,5	670 219 923	83,7
спеціальний фонд, із них:	64 065 261	20,1	38 185 270	9,0	199 789 916	28,5	130 570 650	16,3
бюджет розвитку	14 593 341	4,6	30 352 394	7,2	189 348 716	27,0	120 502 350	15,0

Також спостерігається збільшення обсягу коштів, що спрямовуються до бюджету розвитку. Якщо у видатках 2014 р. бюджет розвитку становив 14,6 млн. грн., або 4,6% від загальної суми видатків міського бюджету, то в 2017 р. відповідно 120,5 млн. грн., або 15,0%.

Значне збільшення державної допомоги для місцевого розвитку коштом субвенцій на соціально-економічний розвиток окремих територій поставило перед територіальними громадами завдання раціонального використання цих інвестиційних ресурсів. За даними Державної казначейської служби авторами було проаналізовано використання місцевими бюджетами субвенцій на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій у розрізі об'єктів та заходів станом на 21.11.2017 [15]. Як видно з діаграми на рис. 1, побудованій за даними аналізу, найбільше коштів у 2017 р. використано на капітальні ремонти дванадцяти загальноосвітніх навчальних закладів міста Покровська (7,150 млн. грн., або 38% усіх коштів субвенції на соціально-економічний розвиток міста), найменше – на капітальні ремонти двох закладів фізкультури та спорту (1,3 млн. грн., або 6,9%). Окрім того, видатки на капітальні ремонти шести дошкільних навчальних закладів становили 3,9 млн. грн. (20,8%); п'яти лікувальних закладів – 3,25 млн. грн. (17,3%); шести об'єктів культури – 3,2 млн. грн. (17,0%).

Під поняттям раціонального використання бюджету розвитку та інших інвестиційних ресурсів будемо розуміти забезпечення можливості мультиплікування (примноження) сукупних видатків для зростання доходів місцевих мешканців і поповнення міського бюджету. Для цього необхідно виконання таких умов:

1. Слід віддавати пріоритет тим підрядникам, які є місцевими мешканцями (та їхні наймані працівники є місцевими мешканцями), оскільки вони будуть витратити отримані кошти відповідно до своєї граничної схильності до споживання на місцевих ринках, забезпечуючи мультиплікування доходів. Окрім того, якщо підрядники зареєстровані в Покровську, то вони будуть сплачувати податки до місцевого бюджету, даючи у майбутньому приріст доходів громади.

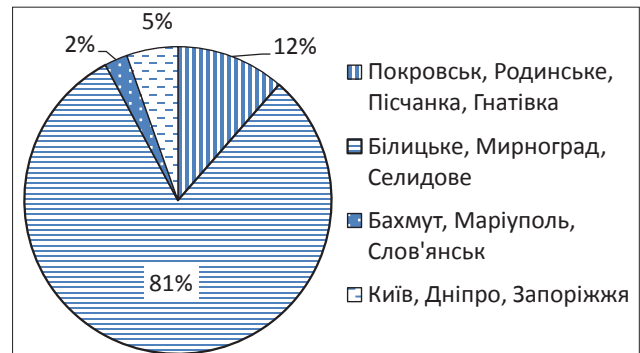
2. Слід уникати монополізації державних закупівель, оскільки збільшення чисельності учасників у потоці «доходи – витрати» дає змогу підвищити значення мультиплікатору державних видатків.

У рамках цього дослідження, згідно з першою із зазначених умов, було проаналізовано інформацію, яку можна знайти у відкритому доступі (офіційний портал оприлюднення інформації про публічні закупівлі України prozorro.gov.ua) щодо переможців електронних закупівель, які оголошувалися замовниками (відділ освіти Покровської міської ради Донецької області (код ЄДРПОУ 02142891); житлово-комунальний відділ Покровської міської ради Донецької області (код ЄДРПОУ 26161456); Покровська міська рада Донецької області (код ЄДРПОУ 04052933)) та іншими відповідальними виконавцями і розпорядниками коштів субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій, а також коштів Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) за період 01.01.2017-01.11.2017.

У результаті аналізу з'ясувалося, що географічно ці кошти призначені місцевим підрядникам, які виграли відкриті торги (або стали переможцями за допороговою процедурою) більш як на 90% загальної суми проаналізованого масиву завершених заку-

півель (рис. 2), що створює значний потенціал для мультиплікування доходів та місцевого розвитку.

Тільки 5% угод укладалося з виконавцями, які не зареєстровані в Донецькій області. Це дає нам підстави прийняти граничну схильність до імпорту на регіональному рівні такою, що дорівнює 5%.

Рис. 2. Розподіл переможців електронних закупівель за кошти субвенції на соціально-економічний розвиток, ДФРР та інших джерел на житлово-комунальну сферу м. Покровська Донецької обл., % від загальної вартості угод

Для того щоб оцінити ступінь монополізації серед переможців електронних закупівель відповідно до другої із зазначених умов, ми використали індекс Герфіндаля-Гіршмана, який розраховують за формулою:

$$HNI = \sum_{i=1}^n s_i^2,$$

де s_i – частка вартості замовлень i -го виконавця-переможця конкурсу державних закупівель, % від сумарної вартості проаналізованих замовлень;

n – кількість виконавців – переможців конкурсу державних закупівель, за якими проводився аналіз.

Ступінь концентрації ринку оцінюється залежно від значення HNI так:

$0 < HNI < 1000$ – незначний ступінь концентрації (монополізації) ринку;

$1000 < HNI < 1800$ – середній ступінь концентрації (монополізації) ринку;

$HNI > 1800$ – високий ступінь концентрації (монополізації) ринку.

Для аналізованої виборки $n=46$, індекс Герфіндаля-Гіршмана $HNI=4900$, що свідчить про високий ступінь монополізації серед виконавців замовлень за кошти міського бюджету. Таке значення HNI отримано через один тендер із виконання робіт на будівництво прибудови під центр надання адміністративних послуг у м. Покровську вартістю 33,687 млн. грн. Цей проект фінансується коштом ДФРР. Якщо не враховувати цей проект, то $HNI=36,2$, що вказує на низький ступінь монополізації.

Для оцінки можливої величини зростання доходів на регіональному рівні в результаті інвестицій в інфраструктурні проекти побудовано функцію споживання домогосподарств Донецької області на базі статистичних даних за період 1999-2015 рр. [16]. Розраховано також за допомогою пакета «Аналіз даних» для Excel статистичні характеристики, за значеннями яких оцінюється якість побудованої моделі. Як видно з рис. 3, регресійна статистика та дисперсійний аналіз указують на високу значимість моделі (критерій Фішера F значно менший за 0,05), ступінь опису отриманою моделлю досліджуваної залежності є високою (R^2 є близьким до 1), p -значення для кое-

Регресійна статистика								
Множинний R	0,99338							
R-квадрат	0,98681							
Нормований R-квадрат	0,98593							
Стандартна похибка	162,617							
Спостережень	17							
Дисперсійний аналіз								
	df	SS	MS	F	Значимість F			
Регресія	1	29682208	29682207,8	1122,443	1,62337E-15			
Залишок	15	396664,5	26444,3006					
Всього	16	30078872						
Коефіцієнти								
	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t-статистика	P-Значення	Верхні 95%	Нижні 95,0%	Верхні 95,0%	
У-перетин	162,18	68,97403	2,35131447	0,032794	15,16496896	309,194	15,165	309,194
Сукупні доходи в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн.	0,80225	0,023946	33,5028735	1,62E-15	0,751209846	0,85329	0,75121	0,85329

Рис. 3. Результати аналізу моделі споживання домогосподарств Донецької області

фіцієнта змінної x значно менше за 0,05, отже, він вважається не нульовим.

Рівняння функції споживання (рис. 4) вказує на граничну схильність до споживання (кутовий коефіцієнт при x) $MPC=0,8022$, тобто відповідно до змодельованих процесів 80% приросту доходів беруть участь у подальшому примноженні сукупних доходів.

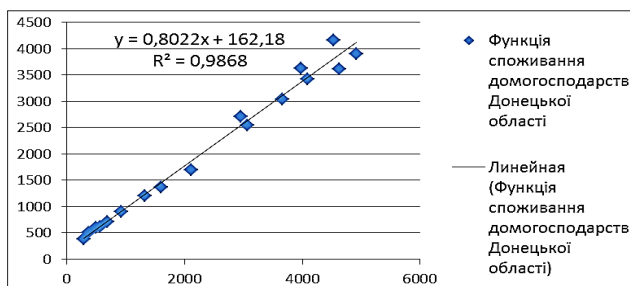

Рис. 4. Модель споживання домогосподарств Донецької області

Використаємо формулу складного мультиплікатора витратків, у якому враховуються вилучення з потоку «доходи – витрати» у вигляді заощаджень та імпорту як частки приросту доходів, що будуть витрачені за межами Донецького регіону (для наших умов приймаємо граничну схильність до імпорту такою, що дорівнює 0,05). Граничну ставку податку на доходи фізичних осіб до уваги брати не будемо, спрощуючи розрахунки. Отже, мультиплікатор витратків визначимо як:

$$MULT = \frac{1}{1 - (MPC - MPM)} = \frac{1}{1 - (0,8022 - 0,050)} = 4,$$

де MPC – гранична схильність до споживання в Донецькій області, визначена за побудованою моделлю споживання домогосподарств, частки од.;

MPM – гранична схильність до імпорту в Донецькій області, визначена за результатами аналізу електронних закупівель за кошти бюджету розвитку, частки од.

Оцінити величину зростання рівня сукупних доходів, спричиненого збільшенням витратків міського бюджету м. Покровськ Донецької області завдяки мультиплікаційному ефекту можна за формулою:

$$\Delta D = \Delta BBP \times MULT = 68,8 \times 4 \approx 275,$$

де ΔD – величина збільшення сукупного доходу в Донецькій області, млн. грн.;

ΔBBP – збільшення витратків бюджету розвитку, спрямованих на інвестування в соціально-економічний розвиток міста, млн. грн.

Висновки. Таким чином, потенціал економічного зростання, спричиненого збільшенням витратків міського бюджету м. Покровськ на заходи соціально-економічного розвитку, можна оцінити як чотирикратне збільшення доходів на місцевому рівні, тобто зростання витратків бюджету розвитку, яке в 2017 р. порівняно з 2016 р. становило 68,8 млн. грн., спроможне забезпечити економічне зростання на 275 млн. грн. Завадити зростанню на регіональному рівні можуть додаткові вилучення коштів із потоку доходів і витрат, які не дають змоги спрацювати ефекту мультиплікатора. Територіальні громади є зацікавленими в тому, щоб у них створювалося фінансове підґрунтя для розумного, стійкого і всеохоплюючого зростання, каталізатором якого можуть стати інвестиційні витратки коштом субвенцій на соціально-економічний регіональний розвиток. Для цього необхідно забезпечити прозорість і відкритість публічних закупівель; надання переваги підрядникам, які є місцевими мешканцями, за адекватних цінових пропозицій з їхнього боку; недопущення монополізації виконання робіт і послуг. Видимі успіхи, яких досягне громада м. Покровськ на шляху соціально-економічного розвитку, активізують процес створення об'єднаної територіальної громади для побудови свого майбутнього на принципах розумного зростання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>.
2. Europe 2020 strategy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLETE%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>.
3. Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні: аналіз. доп. / С.О. Біла [та ін.]. – К.: НІСД, 2013. – 88 с.
4. Соціально-економічний потенціал поступового розвитку України та її регіонів: вектори реального ступогу: національна допо-

- відь / За ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2017. – 864 с.
5. Проблеми сталого розвитку суспільства: погляд очима різних поколінь: [колект. монографія] / А.І. Бойко [та ін.]. – Черкаси: Ю.А. Чабаненко, 2016. – 705 с.
  6. Диха М.В. Соціально-економічний розвиток України: напрями та засоби реалізації: [монографія] / М.В. Диха. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.
  7. Рекова Н.Ю. Формування імперативів концепту фінансової децентралізації в Україні / Н.Ю. Рекова, Ю.А. Чистюхіна // Бізнес Інформ. – 2016. – № 11. – С. 235-240.
  8. Коляда Т. Вплив суспільних фінансів на регіональний розвиток: теоретичний вимір / Т. Коляда // Науковий вісник. – 2015. – № 11. – С. 75-89.
  9. Табакова Т.В. Видатки державного бюджету як інструмент розвитку пріоритетних галузей економіки України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 / Т.В. Табакова; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – Київ, 2015. – 20 с.
  10. Лактіонова О.А. Доходи та витрати домашніх господарств як джерела гнучкого розвитку країни / О.А. Лактіонова // Бізнес Інформ. – 2015. – № 7. – С. 94-103.
  11. Боголіб Т.М. Розумне зростання в Україні: проблеми та перспективи розвитку / Т.М. Боголіб // Economic efficiency of business in the conditions of unstable economy: Collective monograph – Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2015. – P. 265-281.
  12. Барановська І.В. Якісні параметри модернізації національної економіки / І.В. Барановська // Економіка і регіон. – 2015. – № 6. – С. 16-21.
  13. Стратегія розвитку Донецької області до 2020 року: Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 21.06.2016 № 498. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dn.gov.ua/wp-content/uploads/3_Strategiya-2020.pdf.
  14. Ткачук А. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль) / А. Ткачук, В. Кашевський, П. Мавко. – К.: Легальний статус, 2016. – 96 с.
  15. Оперативна інформація щодо використання місцевими бюджетами субвенцій на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій в розрізі об'єктів та заходів станом на 01.11.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/302725;jsessionid=908EDC51AADCC209C955AC31AB2B65A9>.
  16. Статистична інформація. Доходи та умови життя / Офіційний веб-сайт Головного управління статистики у Донецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://donetskstat.gov.ua/statinform1/index.php>.